

KESTANE SEKTÖR RAPORU

2023

HAZIRLAYAN

CANSU KARABULUT
TEKNİK DESTEK BÖLÜM YÖNETİCİSİ

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
BESİN DEĞERLERİ	4
KESTANENİN FAYDALARI	5
STANDART KESTANE ÇEŞİDİNİN ÖZELLİKLERİ	5
KESTANE ÇEŞİTLERİ	5
COĞRAFİ İŞARETLİ AYDIN KESTANESİ	5
KESTANENİN KULLANIM ALANLARI	6
KESTANE ÜRETİMİ	6
DÜNYA KESTANE ÜRETİMİ	6
TÜRKİYE KESTANE ÜRETİMİ	7
AYDIN KESTANE ÜRETİMİ	8
KESTANE TİCARETİ	9
DÜNYA KESTANE İHRACATI	9
DÜNYA KESTANE İTHALATI	11
TÜRKİYE KESTANE İHRACATI	12
TÜRKİYE KESTANE İTHALATI	13
SEKTÖRE DAİR SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	13

<i>Tablo 1: Kestane Maddesinin Bileşimleri ve Besin Değerleri (g/100 g) (Aydın Ticaret Borsası Laboratuvarı) ..4</i>	
<i>Tablo 2: Dünya Kestane Üretimi (Ton) (FAO)7</i>	7
<i>Tablo 3: 2023 Yılı Türkiye Kestane Üretimi (TÜİK)8</i>	8
<i>Tablo 4: 2013-2023 Türkiye Kestane Üretimi (TÜİK)8</i>	8
<i>Tablo 5: 2013-2023 Aydın İli Kestane Üretimi (TÜİK).....9</i>	9
<i>Tablo 6: 2023 Yılı İlçeler Bazında Kestane Üretimi (TÜİK)9</i>	9
<i>Tablo 7: Dünya Kabuklu Kestane İhracatı (TradeMap).....10</i>	10
<i>Tablo 8: Dünya Kabuksuz Kestane İhracatı (TradeMap)11</i>	11
<i>Tablo 9: Dünya Kabuklu Kestane İthalatı (TradeMap)11</i>	11
<i>Tablo 10: Dünya Kabuksuz Kestane İthalatı (TradeMap).....12</i>	12
<i>Tablo 11: Türkiye Kabuklu Kestane İhracatı (TradeMap)13</i>	13
<i>Tablo 12: Türkiye Kabuksuz Kestane İhracatı (TradeMap)13</i>	13
<i>Tablo 13: Türkiye Kabuklu Kestane İthalatı (TradeMap)13</i>	13
<i>Tablo 14: Türkiye Kabuksuz Kestane İthalatı (TradeMap)13</i>	13

GİRİŞ

Kestaneler, Fagaceae (kayıngüller) familyasının Castanea cinsine mensupturlar. Kestanelerin doğal yayılma alanları özellikle Kuzey Yarım Küre'nin ılıman bölgeleri olan Çin, Kore, Japonya, Türkiye, Güney Avrupa ve Kuzey Amerika ile birlikte Bolivya'dır.

Kestane ağacı, gövdesi dik, kırmızımtırak kabuklu ve sert yapraklı bir ağaçtır. Yaşadığı coğrafyaya göre farklılık gösterir. Bugün bilinen 16 ayrı türü vardır. Ülkemizin de dahil olduğu Akdeniz Havzası içinde yer alan ülkelerde yetişen kestane türü "Castanea Sativa Mill"dir. 30 m'ye ulaşan görkemli bir yapıya sahip kestane ağacının 500-1000 yıl arası değişen bir yaşam süresi vardır. Aşılındıktan 5 yıl sonra meyve vermeye başlayan ve en yüksek verimine 60. yılında ulaşan ağacın hasadına Eylül ayı ortalarında başlanır. Meyveleri sarımtırak-yeşil renkte, denizkestanesi şeklindeki dikenli kestane kabuğu (kupula) içinde tek ya da ikili üçlü toplar halinde bulunur. Hasat zamanı dikenli kupulası sararıp çatlamaya başlar ve ağaçtan yere düşer. Düşüş esnasında kestane meyveleri dikenli toplarından ayrılır. Doğal yolla düşmeyen kestaneler ise ağaca çıkan köylüler tarafından uzun bir sıırıkla dal uçlarına vurulmak suretiyle düşürülür.

BESİN DEĞERLERİ

Kestane, doyurucu özelliğine paralel olarak insanların beslenmesine katkı sağlayan birçok besin öğelerine sahiptir. Besin öğeleri kestane türüne, çeşidine, yetiştiği ekolojik şartlara göre değiştiği gibi uygulanan işleme teknolojilerine göre de değişikliklere uğramaktadır. Örneğin kestane haşlandığı zaman nem oranı yükselmekte ve toplam enerji değeri %33 oranında azalmaktadır. Haşlama esnasında nişasta bileşimi gibi potasyum, sodyum, kalsiyum miktarlarında değişiklik görülmektedir. Kavrulduğu takdirde nem oranı %24 dolaylarında azalırken, şeker miktarı %11 oranında artmakta ve enerji değeri artmaktadır. Kestane kurutulduğunda raf ömrü uzamakta, besin öğelerinde artışlar görülmektedir.

	Taze	Kurutulmuş	Kavrulmuş	Haşlanmış	Un
Yenebilir Kısım %	81	100	82	88	100
Nem %	52,9	10,1	42,4	63,3	11,4
Kalori (kcal)	160	287	200	120	343
Besin Öğeleri					
Karbonhidratlar	34	57,8	39	24,4	63,6
Şekerler	9,6	16,1	10,7	7,5	23,6
Nişasta	24,4	41,7	28,3	16,9	40
Lif	7,3	13,8	8,3	5,4	14,2
Çözünebilir	0,6	1,1	0,7	0,6	1
Çözünemeyen	6,7	12,7	7,6	4,8	13,2
Protein	3,2	6	3,7	2,5	6,1
Yağ	1,8	3,4	2,4	1,3	3,7
Sodyum	0,044	0,083	0,053	0,034	0,082
Potasyum	0,918	1,75	1,12	0,715	1,73
A Vitamini	0,022	0,042	0,027	0,017	0,041
C Vitamini	0,034	0,065	0,0419	0,0267	0,0644
Kalsiyum	0,059	0,113	0,072	0,046	0,111
Demir	0,0022	0,0042	0,0027	0,0017	0,0041
Magnezyum	0,069	0,132	0,085	0,054	0,13

Tablo 1: Kestane Maddesinin Bileşimleri ve Besin Değerleri (g/100 g) (Aydın Ticaret Borsası Laboratuvarı)

KESTANENİN FAYDALARI

Aydın'ın ülkemiz üretiminde lider olduğu kestane; değerli bir ağaç olarak kabul edilmesinin yanı sıra kerestesi, çiçekleri ve yaprağı ile ekonomik olarak en önemli ürünler arasında yer almaktadır.

Kestane diğer sert kabuklu meyve türlerine göre daha az yağ içermekle beraber, insan vücudu için gerekli olan yağ asitlerinden özellikle lineoleik asit bakımından zengin bir kaynak olarak ön plana çıkmaktadır. 'Lineoleik asit' kardiovasküler hastalıkların önlenmesinde etkili olduğu, ayrıca özellikle çocukların beyin ve retina gelişimi üzerinde de önemli etkilerinin olduğu uzmanlar tarafından belirtilmektedir. Besleyici ve kalori değeri yüksek bir besin olan kestane A ve C vitaminleri açısından oldukça zengindir. Bununla birlikte potasyum, magnezyum, kalsiyum, demir, sodyum minerallerini de içermektedir. Nişasta, mineral tuz ve diğer besinsel değerleriyle kestane kış mevsiminin olumsuz şartlarına, fiziksel ve beyinsel yorgunluklara karşı oldukça etkilidir. Ayrıca kalp ve kas sistemini uyarıp su dengesini düzenlemesi ve kasları güçlendirmesi ayrı bir özelliğidir.

Bütün bu yararları yanında kestane, yüksek tansiyon ve damar sertliği şikâyeti olanlar ile şeker hastalarına tavsiye edilmez.

STANDART KESTANE ÇEŞİDİNİN ÖZELLİKLERİ

- Erkencilik
- Yüksek verim
- İri ve lezzetli meyve
- Kabuğun ince olması ve kolay soyulması
- Uzun süre depolanabilmesi
- Şekerlemede dağılmaması
- Kestane hamuruna uygunluk
- Hastalık ve zararlılara dayanıklılık

KESTANE ÇEŞİTLERİ

Kestane, binlerce yıldır farklı kültürlerde farklı şekillerde kullanılmıştır. Kestane yetiştiriciliği, hem ekonomik hem de ekolojik anlamda önemlidir.

Avrupa Kestanesi (Castanea sativa): En yaygın kestane türlerinden biridir ve özellikle Akdeniz bölgesinde yetişir.

Amerikan Kestanesi (Castanea dentata): Kuzey Amerika'da yaygın olarak bulunan bir türdür.

Japon Kestanesi (Castanea crenata): Japonya ve diğer Asya ülkelerinde yetişen bir türdür.

Marrone: İri taneli ve en yüksek kaliteye sahip bir çeşittir.

Chataigne: İyi kalitede olan bir diğer kestane türüdür.

Hacıömer ve Hacıbiş: Yayvan gelişme gösteren iyi kalitedeki diğer kestane türleridir.

Aydın Kestanesi: Aydın ilinin kendine has özellikleri ve yerel niteliklerine bağlı olarak yetiştirilen bir kestane türüdür.

Ülkemizde kestane üretiminin en fazla yapıldığı bölge Ege Bölgesi olup, Anadolu kestanesi Türkiye'de yetişen tek kestane türü olarak bilinmektedir.

Her kestane türü insanların tüketimi için uygun değildir. Tatlı kestaneler yenebilirken, bazı "at kestanesi" olarak adlandırılan türler zehirlidir.

COĞRAFİ İŞARETLİ AYDIN KESTANESİ

Aydın Kestanesi'nin ayırt edici özellikleri arasında meyve büyüklüğü, kolay soyulabilen kabuk ve tohum zarının meyve etine girmesi yer almaktadır. Aydın ilinde yetişen kestaneler, Büyük Menderes Nehri tarafından sulanan platolarda, ılıman iklim koşullarında ve istenilen rakımlarda yetişmektedir. Parlak ve kolay soyulabilen kabuğun altında yumuşak bir meyve eti

bulunmaktadır. Bu kalite özellikleri, Aydın ilinin coğrafi özellikleriyle birleşerek Türkiye için eşsiz bir değer sunmaktadır.

180 Tescil No ile 07.12.2010 tarihinde Türk Patent ve Marka Kurumu'na yapılan başvuru ile "Aydın Kestanesi" coğrafi işaret menşe adı tescillenmiş ve ürün koruma altına alınmıştır. Ayrıca, uluslararası alanda ürünün bilinirliğini artırmak amacıyla Avrupa Birliği'ne başvurulmuş ve 24 Eylül 2020'de Avrupa Komisyonu tarafından "Aydın Kestanesi", Türkiye'nin 4. Coğrafi İşaretli ürünü olarak tescil edilmiştir.

KESTANENİN KULLANIM ALANLARI

Kestane ile yapılan yiyeceklerin başında kestane tatlısı, kestane pastası, kestane pudingi, çikolatalı kestane tatlısı ve buna benzer lezzetler gelir. Taze tüketimi çok yaygın olan kestane bir kısmı da şekerleme sanayinde kullanılır. Avrupa Ülkelerinde bunlara ek olarak, kestane unu gıda sanayinin çok çeşitli dallarında değerlendirilir.

Kestane taze olarak yenilebileceği gibi haşlanarak ve kebab yapılarak da yenilebilir. Ayrıca kestane kabuğu ile ağacın kabuk ve yaprakları da kullanılır. Kestane kabukları haşlanıp suyu içilirse sinirleri yatıştırır ve ateşi düşürür.

Kestane kerestesi mobilya üretiminde olduğu kadar, özellikle Karadeniz Bölgesi'nde çürümeye karşı dayanıklı olduğu için tekne yapımında da kullanılır. Şeker içeriği yüksek olduğu için kestane bitkisinin erkek çiçekleri bal arıları tarafından ziyaret edilir. Kestane ile ıhlamur çiçeklerinden elde edilen ballar hoş tadı ve doğallığı ile tüketiciler tarafından tercih edilir. Bunun yanı sıra, erkek çiçek püsküllerinden elde edilen çayın sinüzite karşı iyi geldiği ifade edilir.

Kestane öğütüldüğünde, badem ve fıındıktaki gibi yağlı bir yapı yerine güzel ve tatlı bir un haline gelir. Bazı araştırmacılar inek sütündeki süt şekeri laktozun çocuklar için alerjik etkisi nedeniyle çocuklara uygun tatlı ve çorbaların hazırlanmasında kestane ununun alternatif bir ürün olabileceğine dikkati çekmektedir.

KESTANE ÜRETİMİ

DÜNYA KESTANE ÜRETİMİ

Dünya genelinde kestane ağaçları genellikle Orta Avrupa, Akdeniz havzası, Kuzey Amerika ve Doğu Asya gibi bölgelerde bulunur. Ancak, kestane ana üreticisi ve tüketici ülkeleri genellikle Akdeniz havzası ülkeleridir.

Dünya genelinde kestane üretimi, çeşitli faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterir. Bu faktörler arasında iklim koşulları, toprak kalitesi, hastalık ve zararlılar, tarım teknikleri ve pazar talebi gibi unsurlar yer alır. İtalya, Türkiye, Portekiz ve İspanya gibi Akdeniz ülkeleri dünya genelindeki kestane üretiminin önemli bir kısmını karşılar.

Ülkeler-Ton	2018	2019	2020	2021	2022	Ortalama	%
Çin	1.538.460	1.590.582	1.578.879	1.570.224	1.562.686	1.568.166	73,59%
İspanya	184.770	188.930	188.690	187.680	174.050	184.824	8,67%
Bolivya	85.144	81.996	82.840	83.327	82.721	83.205	3,90%
Türkiye	63.580	72.655	76.045	77.792	80.200	74.054	3,48%
Güney Kore	54.351	54.214	53.405	52.502	53.373	53.569	2,51%
İtalya	32.790	39.980	49.750	43.000	57.350	44.574	2,09%
Portekiz	34.130	43.840	42.180	37.720	29.360	37.446	1,76%
Yunanistan	35.230	28.980	34.080	30.710	37.260	33.252	1,56%
Japonya	16.500	15.700	16.900	15.700	15.600	16.080	0,75%
Kuzey Kore	12.498	12.589	12.644	12.739	12.657	12.625	0,59%
Fransa	8.700	7.350	8.730	9.460	10.280	8.904	0,42%
Arnavutluk	5.242	5.846	5.616	5.091	6.022	5.563	0,26%

Ülkeler-Ton	2018	2019	2020	2021	2022	Ortalama	%
Şili	2.159	3.066	2.946	3.015	3.595	2.956	0,14%
Bosna Hersek	1.931	1.758	1.890	1.951	2.011	1.908	0,09%
Kuzey Makedonya	1.511	1.472	1.522	1.556	1.517	1.516	0,07%
Peru	620	614	617	617	616	617	0,03%
Azerbaycan	614	593	610	577	638	606	0,03%
İsviçre	177	265	265	265	265	247	0,01%
Macaristan	150	200	250	260	280	228	0,01%
Ukrayna	221	224	225	225	225	224	0,01%
Slovenya	230	60	180	120	180	154	0,01%
Kamerun	142	143	144	145	146	144	0,01%
Diğerleri	137	128	308	197	208	196	0,01%
TOPLAM	2.079.286	2.151.185	2.158.715	2.134.872	2.131.241	2.131.060	

Tablo 2: Dünya Kestane Üretimi (Ton) (FAO)

Çin kestane üretiminde %74'lük payla ilk sırada yer almaktadır. 2022 yılında Türkiye 80 bin ton üretim ile dördüncü sıradadır. 2018-2022 yılları yıllık ortalama üretim miktarı dünya üretiminin %3,48'ine karşılık gelmektedir. Ortalama değerler açısından ülkemizi sırasıyla Güney Kore, İtalya ve Portekiz izlemektedir. FAO verilerine göre 2022 yılında Dünya kestane üretimi toplamda 2.131.060 ton olarak gerçekleşmiş, bunun %73'ünü Çin, %8'ini İspanya, %3,9'unu Bolivya ve %3,8'ini Türkiye karşılamıştır.

TÜRKİYE KESTANE ÜRETİMİ

Kestane, Türkiye'nin nemli ve ılıman iklimi ile uyumlu olan bölgelerinde yetişir. Genellikle yüksek rakımlı dağlık alanlarda ve derin, humuslu topraklarda gelişim gösterir. Türkiye'nin sahip olduğu coğrafi konum ve iklim özellikleri, kestane yetiştiriciliği için uygun bir ortam sunar.

Üretim hem ticari ölçekte büyük işletmeler tarafından hem de küçük çiftçiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Kestane, genellikle doğal ve organik tarım yöntemleriyle yetiştirilir ve çoğunlukla geleneksel tarım uygulamalarıyla işlenir.

Türkiye, dünya genelinde önemli bir kestane üreticisi ve ihracatçısı konumundadır. Üretim ülke geneline yayılmış durumdadır. Özellikle batı bölgelerimizde yetiştiriciliği önemli bir düzeye ulaşmış bulunmaktadır. Üretim Doğu Karadeniz'de gürgen, kızılbaş vb. ağaçlarla karışık olarak nadiren de saf kestane toplulukları şeklinde yapılırken, batıya doğru küçük gruplar halinde bol miktarda kestaneliklere rastlanmaktadır. İller itibarıyla üretimde sırasıyla Aydın, İzmir, Bartın ve Bursa ön plana çıkmaktadır. Aydın 2023 yılında ülke üretiminin %32'lik kısmını karşılamıştır.

İller	Üretim Alanı- Dekar	Toplam Ağaç Sayısı	Verim- Kg/Meyve Veren Ağaç	Üretim Miktarı- Ton	Üretim %
Aydın	79.105	881.466	31	22.715	31,92%
İzmir	37.809	633.555	37	20.695	29,08%
Bartın	0	230.306	20	4.013	5,64%
Bursa	4.940	117.489	32	3.418	4,80%
Zonguldak	18	191.503	17	3.122	4,39%
Manisa	8.580	135.686	31	2.739	3,85%
Kastamonu	2.930	95.316	32	2.725	3,83%
Kütahya	658	154.584	21	2.173	3,05%
Balıkesir	1.480	55.520	35	1.394	1,96%

İller	Üretim Alanı- Dekar	Toplam Ağaç Sayısı	Verim- Kg/Meyve Veren Ağaç	Üretim Miktarı- Ton	Üretim %
Sinop	140	204.465	9	1.369	1,92%
Çanakkale	408	33.910	42	1.342	1,89%
Denizli	1.620	85.506	17	1.226	1,72%
Sakarya	135	4.690	142	663	0,93%
Düzce	205	22.484	34	645	0,91%
Ordu	30	24.720	27	625	0,88%
Rize	0	33.520	17	555	0,78%
Kocaeli	1.164	16.017	35	501	0,70%
DİĞERLERİ	700	94.426	22	1.236	1,74%
TOPLAM	139.922	3.015.163	33,40	71.156	

Tablo 3: 2023 Yılı Türkiye Kestane Üretimi (TÜİK)

Ülkemizin 2013 yılından 2023 yılına kadar geçen süre içerisinde kestane üretiminde yaklaşık %19 toplu meyveliklerin alanında %23, toplam ağaç sayısında ise yaklaşık %30 oranında artış yaşanmıştır.

	Üretim Alanı- Dekar	Ağaç Sayısı	Değişim %	Verim- Kg/Meyve Veren Ağaç	Üretim Miktarı- Ton	Değişim %
2013	113.069	2.320.409	-	31	60.019	-
2014	111.164	2.353.406	1,42%	32	63.762	6,24%
2015	111.080	2.373.460	0,85%	32	63.750	-0,02%
2016	115.704	2.320.655	-2,22%	33	64.750	1,57%
2017	115.504	2.355.996	1,52%	32	62.904	-2,85%
2018	118.249	2.359.890	0,17%	33	63.580	1,07%
2019	127.141	2.566.067	8,74%	34	72.655	14,27%
2020	135.705	2.790.819	8,76%	33	76.045	4,67%
2021	136.132	2.962.303	6,14%	31	77.792	2,30%
2022	139.400	3.018.045	1,88%	32	80.200	3,10%
2023	139.922	3.015.163	-0,10%	28	71.156	-11,28%
Ortalama	123.915	2.585.110	29,94%	32	68.783	18,56%

Tablo 4: 2013-2023 Türkiye Kestane Üretimi (TÜİK)

AYDIN KESTANE ÜRETİMİ

Dünya kestane üretiminde 4. sırada yer alan ülkemizde 2023 yılında üretim 71 bin ton olarak gerçekleşmiştir. İlimizin 2023 yılı üretimi ise 23 bin tondur ve 2023 yılı ülke üretiminin %32'sini karşılamıştır. İlimizde 2013-2023 yılları arasında yıllık ortalama 24 bin ton üretim gerçekleştirilmiştir.

İlimizin 2013 yılından 2023 yılına kadar geçen süre içerisinde kestane üretimi yaklaşık %6,1, toplu meyveliklerin alanını yaklaşık %19,2 oranında arttırmıştır.

	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı- Adet Sayısı	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı- Adet Sayısı	Üretim Alanı- Dekar	Üretim Miktarı- Ton	Verim- Kg/Meyve Veren Ağaç
2013	634.109	96.905	66.386	21.406	34

	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı- Adet Sayısı	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı- Adet Sayısı	Üretim Alanı- Dekar	Üretim Miktarı- Ton	Verim- Kg/Meyve Veren Ağaç
2014	641.294	91.105	63.970	20.989	33
2015	641.762	91.745	63.970	21.215	33
2016	665.209	119.080	68.477	25.423	38
2017	670.082	114.165	70.633	24.304	36
2018	680.550	129.346	73.433	26.248	39
2019	740.635	132.406	76.765	32.232	44
2020	731.638	131.522	78.173	25.506	35
2021	731.480	134.885	78.491	23.673	32
2022	736.870	133.395	78.249	23.439	32
2023	738.985	142.481	79.105	22.715	31
Ortalama	692.056	119.730	72.514	24.286	35

Tablo 5: 2013-2023 Aydın İli Kestane Üretimi (TÜİK)

İlimizde kestane yetiştiriciliği ekolojik şartların elverişliliğine rağmen dağlık bölgelerde ve yaylalarda, özellikle kuzeye bakan yamaçlarında yaygındır. Üretim genellikle dağınık ağaçlardan elde edilmektedir. İlimiz kestane üretiminde ilk üç sırada Nazilli, Sultanhisar ve Köşk ilçeleri yer almaktadır. Bu üç ilçede gerçekleştirilen üretim Aydın ili üretiminin %82,7'si kadardır. Üretimde dalgalanmalar yaşanmakta buna da kestane kanseri, iç kurdu ve kuraklık etki etmektedir.

	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı-Adet	Meyve Vermeyen Yaşta Ağaç Sayısı-Adet	Üretim Alanı- Dekar	Üretim Miktarı- Ton	Verim- Kg/Meyve Veren Ağaç
Nazilli	327.350	17.050	32.200	9.166	28
Sultanhisar	191.000	34.755	20.100	5.730	30
Köşk	111.500	21.280	12.950	3.903	35
Çine	20.012	600	1.150	1.001	50
Bozdoğan	24.700	5.106	1.694	988	40
Efeler	22.750	17.950	4.250	796	35
Kuyucak	25.600	20.195	4.350	691	27
Karacasu	4.860	8.340	825	170	35
Buharkent	4.050	5.905	596	122	30
Yenipazar	5.050	9.800	890	101	20
Koçarlı	918	200	0	29	32
Karpuzlu	1.195	1.300	100	18	15
Toplam	738.985	142.481	79.105	22.715	31

Tablo 6: 2023 Yılı İlçeler Bazında Kestane Üretimi (TÜİK)

KESTANE TİCARETİ

DÜNYA KESTANE İHRACATI

Kabuklu Kestane ihracatında 2023 yılında 96 milyon dolarlık ihracatla Çin ilk sırada yer almaktadır. 2023 yılında yapılan ihracatın %34,62'lik kısmını Çin karşılamıştır. Çin 2019-2023 yılları arasında en yüksek ihracatını 2023 yılında gerçekleştirmiştir. İtalya 59 milyon dolarlık ihracat ve %21'lik payla ikinci, Türkiye ise 27 milyon dolarlık ihracat ve %10'luk payla üçüncü

sırada yer almıştır. İtalya ve ülkemiz ise 2023 yılında son beş yıllık ortalama ihracatının altında kalmıştır.

Son beş yıllık ihracat ortalama değerlendirmesinde de ilk üç ülke değişmemektedir. Son beş yıllık ortalamalara göre Çin %30, İtalya %22, Türkiye ise %11'lik paya sahiptir.

Ülkeler	2019	2020	2021	2022	2023	ORTALAMA	%
Çin	86.223	81.343	70.709	80.538	96.370	83.037	29,74%
İtalya	58.271	65.805	66.597	61.770	59.107	62.310	22,32%
Türkiye	36.066	24.059	35.141	34.472	27.108	31.369	11,24%
Portekiz	39.555	21.799	31.617	10.928	20.696	24.919	8,93%
İspanya	23.744	22.989	23.241	12.548	15.415	19.587	7,02%
Güney Kore	12.042	8.992	13.794	11.623	13.153	11.921	4,27%
Yunanistan	11.315	12.105	14.636	8.686	8.302	11.009	3,94%
Şili	29.628	4.772	5.826	5.440	7.834	10.700	3,83%
Fransa	8.427	8.555	10.507	9.554	13.836	10.176	3,65%
Japonya	2.052	1.791	3.487	3.549	3.986	2.973	1,06%
Hollanda	1.469	1.436	1.671	1.478	2.249	1.661	0,59%
Almanya	3.004	1.446	1.021	900	774	1.429	0,51%
Dominik Cumhuriyeti	828	1.011	1.260	1.724	1.504	1.265	0,45%
Avusturya	786	830	845	836	2.132	1.086	0,39%
DİĞERLERİ	6.084	7.321	4.956	4.339	5.922	5.724	2,05%
TOPLAM	319.494	264.254	285.308	248.385	278.388	279.166	

Tablo 7: Dünya Kabuklu Kestane İhracatı (TradeMap)

2023 yılı Kabuksuz Kestane ihracatında ilk sırada 13.6 milyon dolarlık ihracatla İspanya bulunmaktadır. 2023 yılı ihracatındaki payı %32'dir. İtalya 12 milyon dolarlık ihracat ve %28'lik payla ikinci, Fransa 6 milyon dolarlık ihracat ve %15'lik payla üçüncü sırada yer almıştır. Ülkemiz 2023 yılında 19 bin dolarlık ihracatla 26.sırada yer almıştır.

2019-2023 yılları arasında yapılan kabuksuz kestane ihracatında 13 milyon dolarlık ortalama ihracat değeri ve %32'lik payla ilk sırada İtalya bulunmaktadır. 2023 yılında en yüksek ihracatı gerçekleştiren İspanya ise 10 milyon dolarlık ortalama ihracat değeri ve %27'lik payla ikinci sıradadır. Ortalama değerlere göre üçüncü sırada bulunan Fransa ise 6 milyon dolarlık ortalama ihracatla %14'lük paya sahiptir.

Ülkeler-1000\$	2019	2020	2021	2022	2023	ORTALAMA	%
İtalya	10.345	13.844	12.506	13.995	11.985	12.535	31,92%
İspanya	7.524	10.337	9.864	10.754	13.695	10.435	26,57%
Fransa	4.829	5.093	6.227	5.569	6.358	5.615	14,30%
Portekiz	365	822	1.282	1.634	3.182	1.457	3,71%
Almanya	2.513	1.733	1.434	300	130	1.222	3,11%
Hollanda	781	1.043	1.188	969	1.527	1.102	2,81%
Belçika	94	606	931	1.979	1.602	1.042	2,65%
Çin	571	511	1.500	1.071	587	848	2,16%
Güney Kore	750	584	748	864	680	725	1,85%
Polonya	879	552	407	219	727	557	1,42%
Yunanistan	652	518	954	405	11	508	1,29%

Ülkeler-1000\$	2019	2020	2021	2022	2023	ORTALAMA	%
Diğerleri	3.502	2.011	3.146	5.392	2.057	3.222	8,20%
TOPLAM	32.805	37.654	40.187	43.151	42.541	39.268	

Tablo 8: Dünya Kabuksuz Kestane İhracatı (TradeMap)

DÜNYA KESTANE İTHALATI

Dünya genelinde Kabuklu Kestane ithalatı 2023 yılında 277 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında 57 milyon dolarlık ithalat ile İtalya ilk sırada yer alırken, 30 milyon dolarlık ithalat ile Vietnam ikinci, 19 milyon dolarlık ithalat ile Tayland üçüncü sıradadır.

Son beş yıllık ortalama ithalat hacmi açısından en yüksek ithalat değerine sahip ilk üç ülke %26'lık pay ile İtalya, %7'lik pay ile Almanya ve %6'lık pay ile İsviçre'dir.

Ülkeler-1000 \$	2019	2020	2021	2022	2023	Ortalama	%
İtalya	99.336	64.762	70.248	50.776	57.155	68.455	26,20%
Almanya	14.830	20.252	21.177	15.389	16.320	17.594	6,73%
İsviçre	15.025	15.843	17.033	14.717	16.394	15.802	6,05%
Tayland	14.622	12.860	8.856	15.956	19.230	14.305	5,47%
ABD	12.255	11.626	13.162	12.900	13.491	12.687	4,86%
Çin	13.098	8.432	14.642	12.149	12.931	12.250	4,69%
Fransa	12.916	15.327	11.546	10.581	9.939	12.062	4,62%
Vietnam	1.603	2.069	4.446	10.679	30.528	9.865	3,78%
İspanya	11.420	8.530	8.692	9.792	10.244	9.736	3,73%
Avusturya	10.913	9.773	9.099	8.054	10.326	9.633	3,69%
Tayvan	4.810	6.149	8.696	8.961	7.790	7.281	2,79%
Japonya	8.983	6.244	6.826	6.891	5.680	6.925	2,65%
Kanada	6.267	6.755	6.883	6.436	5.802	6.429	2,46%
Portekiz	4.466	4.845	5.479	5.495	7.034	5.464	2,09%
Güney Kore	4.396	4.497	5.408	4.472	4.117	4.578	1,75%
İsrail	4.313	4.397	5.845	5.559	1.727	4.368	1,67%
Birleşik Krallık	4.139	3.995	4.069	4.175	4.159	4.107	1,57%
Brezilya	3.453	2.728	2.596	2.614	2.278	2.734	1,05%
Lübnan	3.713	3.336	1.581	2.000	2.740	2.674	1,02%
Ürdün	1.770	3.032	2.014	3.708	2.545	2.614	1,00%
Diğerleri	31.030	28.323	32.327	30.476	36.567	31.745	12,15%
TOPLAM	283.358	243.775	260.625	241.780	276.997	261.307	

Tablo 9: Dünya Kabuklu Kestane İthalatı (TradeMap)

Dünya genelinde 2023 yılında 76 milyon dolarlık kabuksuz kestane ithalatı gerçekleşmiştir. 2023 yılında 27 milyon dolarlık ithalatla Japonya birinci sırada yer alırken 10 milyon dolarlık ithalat ile Fransa ikinci, 6 milyon dolarlık ithalatla Avusturya üçüncü sıradadır.

Son beş yıllık kabuksuz kestane ithalat değerleri ortalamasına göre dünya genelinde ortalama 75 milyon dolarlık ithalat gerçekleşmekte, %31'lik pay ile Japonya ilk sırada yer almaktadır. 2.sırada yer alan Fransa'nın payı %22, üçüncü sırada bulunan Almanya'nın payı ise %8'dir.

Ülkeler-1000 \$	2019	2020	2021	2022	2023	Ortalama	%
Japonya	21.420	16.083	24.417	26.547	27.215	23.136	30,98%

Ülkeler-1000 \$	2019	2020	2021	2022	2023	Ortalama	%
Fransa	18.301	18.625	18.677	17.241	10.473	16.663	22,31%
Almanya	6.880	6.062	5.959	4.318	4.916	5.627	7,53%
Avusturya	4.943	4.146	5.680	3.693	6.418	4.976	6,66%
İspanya	5.313	2.086	3.331	6.581	5.744	4.611	6,17%
Belçika	925	2.483	2.744	2.665	2.683	2.300	3,08%
Hollanda	1.319	2.167	1.986	1.448	2.704	1.925	2,58%
Hong Kong	2.174	1.674	2.107	1.558	1.401	1.783	2,39%
Birleşik Krallık	1.425	1.251	1.452	2.247	2.002	1.675	2,24%
Malezya	950	1.189	2.089	1.696	1.444	1.474	1,97%
Macaristan	1.070	1.189	2.213	1.672	1.086	1.446	1,94%
İtalya	307	805	1.608	1.520	2.414	1.331	1,78%
Tayvan	740	1.016	1.915	891	1.750	1.262	1,69%
Singapur	919	911	1.053	958	747	918	1,23%
Diğerleri	5.093	5.920	4.924	6.736	5.147	5.564	7,45%
Toplam	71.779	65.607	80.155	79.771	76.144	74.691	

Tablo 10: Dünya Kabuksuz Kestane İthalatı (TradeMap)

TÜRKİYE KESTANE İHRACATI

Ülkemizin 2023 yılı Kabuklu Kestane ihracatı 27 milyon dolardır ve dünya ihracatının %10'luk kısmını karşılamıştır. En yüksek ihracatın yapıldığı ülke 18 milyon dolarlık ihracat ve %68'lik payla İtalya'dır. İkinci sırada yer alan Lübnan'a yapılan 2 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir.

2019-2023 yılları arasında yapılan ihracatın ortalama değeri 31 milyon dolardır ve ortalama ihracat değerleri açısından da ilk sırada 23 milyon dolarlık ihracat ve %74'lük payla İtalya yer almaktadır. İkinci sırada bulunan Lübnan'ın ortalama ihracat değeri 2 milyon dolar ve payı %6, üçüncü sıradaki Almanya'nın ise ortalama değeri 1,3 milyon dolar ve payı %4'tür.

2020 ve 2023 yıllarında ortalama değerinin altında ihracat gerçekleştirilmiştir.

Ülkeler-1000\$	2019	2020	2021	2022	2023	ORTALAMA	%
İtalya	28.813	17.571	28.463	23.424	18.548	23.364	74,48%
Lübnan	3.247	1.717	1.221	1.578	2.132	1.979	6,31%
Almanya	985	1.475	2.039	1.146	1.123	1.354	4,32%
İspanya	0	0	0	2.718	1.977	939	2,99%
Hollanda	269	469	705	518	315	455	1,45%
Suudi Arabistan	211	0	0	767	1.071	410	1,31%
Kuveyt	281	300	372	289	372	323	1,03%
Ürdün	139	328	193	635	229	305	0,97%
Fransa	323	146	238	487	287	296	0,94%
Portekiz	0	0	0	1.397	0	279	0,89%
Birleşik Krallık	219	413	411	181	105	266	0,85%
BAE	133	188	301	242	266	226	0,72%
Avusturya	166	203	138	219	132	172	0,55%
Romanya	403	225	92	111	0	166	0,53%

Ülkeler-1000\$	2019	2020	2021	2022	2023	ORTALAMA	%
Kıbrıs	153	131	140	102	152	136	0,43%
DİĞERLERİ	723	894	828	658	399	700	2,23%
TOPLAM	36.065	24.060	35.141	34.472	27.108	31.369	

Tablo 11: Türkiye Kabuklu Kestane İhracatı (TradeMap)

Ülkemizin Kabuksuz Kestane ihracatı çok düşük seviyelerde gerçekleşmektedir. 2019-2023 yılları arasında ortalama ihracat değeri sadece 9 bin dolardır.

2023 yılı Kabuksuz Kestane ihracatı 20 bin dolardır. Suudi Arabistan 14 bin dolarlık ihracatla ilk sırada yer almıştır. 2019-2023 yılları ortalamasına göre ise ilk sırada yıllık ortalama 4 bin dolarlık ihracatla BAE bulunmaktadır.

Ülkeler-1000 \$	2019	2020	2021	2022	2023	ORTALAMA	%
BAE	0	16	0	0	5	4	48,84%
Suudi Arabistan	0	0	0	0	14	3	32,56%
Kuveyt	0	0		5	0	1	14,53%
Kanada	0	0		1	1	1	5,81%
Ürdün	0	0		1	0	0	2,91%
TOPLAM	0	16	0	7	20	9	

Tablo 12: Türkiye Kabuksuz Kestane İhracatı (TradeMap)

TÜRKİYE KESTANE İTHALATI

2023 yılında son beş yılın en yüksek Kabuklu Kestane ithalatı gerçekleştirilmiş, ithalatın %98'i Çin'den karşılanmıştır. Ortalama ithalat değeri açısından da ilk sırada Çin yer almaktadır. 2019-2023 yılları arası ortalama ithalat değeri 1,4 milyon dolardır.

Ülkeler-1000 \$	2019	2020	2021	2022	2023	Ortalama	%
Çin	1.994	1.369	897	244	2.315	1.364	98,78%
Şili	0	0	0	0	50	10	0,72%
Almanya	0	3	0	31	0	7	0,49%
Fransa	0	0	0	0	0	0	0,00%
Toplam	1.994	1.372	897	275	2.365	1.381	

Tablo 13: Türkiye Kabuklu Kestane İthalatı (TradeMap)

Kabuksuz Kestane ithalatı son üç yıl içinde sadece Bosna Hersek'ten gerçekleştirilmiştir. 2023 yılında 126 bin dolarlık ithalat gerçekleştirilmiş, son beş yıllık ortalama ithalat değeri ise 72 bin dolar olmuştur.

Ülkeler-1000 \$	2019	2020	2021	2022	2023	Ortalama
Bosna Hersek	0	0	133	101	126	72

Tablo 14: Türkiye Kabuksuz Kestane İthalatı (TradeMap)

SEKTÖRE DAİR SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- **Hava Koşulları ve İklim Değişiklikleri:** Kestane üretimi, iklim koşullarına yüksek derecede duyarlıdır. Ani sıcaklık değişiklikleri, aşırı yağışlar veya kuraklık gibi hava koşulları üretim verimliliğini etkileyebilir.

İklim değişikliğine dayanıklı kestane çeşitlerinin tercih edilmesi, hava koşullarının etkilerini azaltabilir. Ayrıca, su yönetim planları oluşturarak kuraklık dönemlerinde su tüketiminin optimize edilmesi mümkündür.

- **Hastalıklar ve Zararlılar:** Kestane ağaçları, çeşitli hastalıklar ve zararlılara karşı hassas olabilir. Bu durum ürün kalitesini düşürebilir ve üreticilerin mücadele etmelerini gerektirebilir.

Kimyasal kullanımını azaltmak ve doğal dengeyi korumak adına organik tarım uygulamalarının benimsenmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, hastalıkların ve zararlıların erken teşhisi için düzenli izleme ve kontrol programlarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır.

- **Fiyat Dalgalanmaları:** Kestane fiyatları, arz ve talep dengesine bağlı olarak dalgalanabilir. Bu durum, üreticilerin gelirlerini etkileyebilir ve pazar koşullarına adapte olmalarını gerektirebilir.

Farklı pazarlara ve ürünlere yönelerek fiyat dalgalanmalarının etkilerini minimize etmek çözüm yolu olabilir. Uzun vadeli sözleşmeler veya fiyat sabitleme anlaşmaları yaparak belirli bir istikrar sağlanabilir.

- **Pazarlama ve Dağıtım Zorlukları:** Üreticiler, ürünlerini pazarlamak ve tüketicilere ulaştırmak konusunda çeşitli zorluklarla karşılaşabilir. Özellikle küçük ölçekli üreticilerin geniş pazarlara erişimi sınırlı olabilir.

Üreticiler arasında işbirlikleri ve kooperatifler kurarak, birlikte pazarlama ve dağıtım faaliyetleri gerçekleştirmek bir çözüm olabilir. Ayrıca, internet üzerinden satış yaparak ürünlerin daha geniş bir kitleye ulaşması sağlanabilir.

- **Kalite Standartları ve Sertifikasyon:** Hem iç pazarda hem de ihracatta başarılı olabilmek için kestane üreticileri belirli kalite standartlarına uymak zorundadır. Bu standartlara uyum sağlamak için sertifikasyon almak bazen maliyetli olabilir.

Üreticilere kalite standartları ve sertifikasyon süreçleri konusunda eğitim verilmesi ve kalite kontrolü ile standartlara uyum konusunda işbirliği yapılması gerekmektedir.

- **Tüketici Talepleri ve Eğilimler:** Tüketicilerin değişen talepleri ve tercihleri, üreticilerin ürün çeşitliliğini ve kalitesini sürekli olarak gözden geçirmelerini gerektirebilir.

Tüketicilerin beklentilerini ve taleplerini anlamak amacıyla düzenli pazar araştırmaları yapılmalı; bu veriler doğrultusunda yeni ürünler geliştirilerek mevcut ürünler iyileştirilmelidir.

- **Aydın İçin Tanıtım ve Pazarlama Faaliyetleri:** Aydın kestanesini ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtmak için etkili pazarlama ve tanıtım stratejilerinin geliştirilmesi önemlidir. Kestane festivalleri gibi etkinlikler bu konuda faydalı olabilir.

Ham kestaneyi yurt dışına satmak için çeşitli pazarlama ve işleme süreçleri düşünülebilir.

Bu konuda bazı öneriler:

- **Kavrulmuş veya Pişmiş Kestane İhracatı:** Ham kestaneyi işleyerek kavrulmuş veya pişmiş kestane ürünleri haline getirmek, dayanıklılığını artırabilir ve tüketicilere hazır bir atıştırmalık sunabilir. Bu ürünlerin ambalajı, marka ve sunumu ihracat potansiyelini artırabilir.
- **Kestane Unu:** Ham kestaneyi un haline getirerek kestane unu üretimi yapılabilir. Bu, gluten içermeyen alternatif unlar arayan tüketicilere hitap edebilir. Kestane unu, çeşitli gıda ürünlerinde kullanılabilir.
- **Kestane Şekerlemeleri veya Şekerleme Ürünleri:** Ham kestaneyi şekerleme veya şekerleme ürünleri olarak işleyerek, özellikle tatlı ürünlerinde kullanılacak ürünler üretilir. Bu ürünler, yurt dışındaki çikolata, tatlı ve atıştırmalık pazarlarında talep görebilir.
- **Organik ve Doğal Ürün Pazarı:** Kestane ürünlerinin organik ve doğal bir şekilde yetiştirildiği vurgulanarak pazarlanabilir. Bu, sağlıklı ve organik gıda talepleri olan tüketicilere hitap edebilir.
- **Hediyelik Paketler:** Kavrulmuş veya işlenmiş kestaneler, şık ve özel paketler içinde sunularak hediyelik ürünler haline getirilebilir. Bu tür ürünler, hediyelik eşya veya turistik bölgelerde satışa sunulabilir.

- **Restoran ve Şef İşbirlikleri:** Kestane ürünleri, şeflerle işbirliği yaparak restoranlarda veya gurme mutfaklarda kullanılmak üzere satışa sunulabilir.
- **Online Satış Platformları:** Yurt dışındaki müşterilere ulaşmak için online satış platformları kullanılabilir. Amazon, Etsy veya özel gıda platformları, ürünlerin küresel pazara açılmasını sağlayabilir.

Bu stratejiler kullanılarak hem ham kestane üretimi artırılabilir hem de farklı pazarlarda çeşitli ürünlerle talep karşılanabilir. Her bir stratejiyi uygulamadan önce pazar araştırması yaparak hedef kitle ve potansiyel müşteri taleplerinin anlaşılması önemlidir.